

**VUORINIEMEN SEURAKUNTATALON JA SEUDUN VAIHEITA
SILVENTOISTEN SUKUSEURAN TAPAAMINEN
Vuoriniemen seurakuntatalossa 8.8.2020
Jorma Silander**

Hyvät sukuseuralaiset,

minua pyydettiin kertomaan jotain tämän seudun, tämän talon, Vuoriniemen seurakuntatalon sekä hautausmaan vaiheista.

Silvennoinen - Silventoinen

Katsastin Suomen sukunimet kirjasta, mitä siellä sanotaan Silventoisista ja Silvennoisista. Kuten varmaan hyvin tiedätte nimen juuret ovat roomalaisessa metsää ja metsän jumaluutta tarkoittavissa nimissä silva ja Silvanos. Kumpikin sukunimestä, niin Silventoinen kuin Silvennoinen, on samaa juurta. Entä levinneisyys? Tällä hetkellä Silventoisia n. 640 ja Silvennoisia on n. 3270 (viime vuoden tilasto 637 ja 3273). Kolmessa vuosikymmenessä Silvennoiset ovat vähentyneet hieman ja Silventoiset puolestaan lisääntyneet n. 70. Ruotsissa 24 Silventoisista ja 124 Silvennoista. Nimet ovat olleet tunnettuna Laatokan luoteiskulmilla Karjalassa ja sittemmin Pohjois-Savossa. Säämingin historiassa tällä seudulla mainittu vanhin nimi on vuodelta 1604 Tuomas Silfvenoin ja 1618 Käkisalimesta Hans Silfvenoin.

Toivo Kuula

Samaan sukuun kuuluu – kuten äsken kuulumme – mm. Alma Kuula s. Silventoinen, Toivo Kuulan toinen puoliso. Hänen isänsä oli pietarilainen hopeaseppä. Ja tytär varsin menestynyt laulajatar. Toivo Kuula, jonka virsisävelmää äsken lauloimme, oli alun perin – voisi kai sanoa - pakkoaviossa koulutoverinsa ja nuoruudenrakkautensa Silja Valon kanssa. Tutustumisen Alma Silventoiseen Helsingin musiikkiopistossa, muutti elämän. Puhutaan vuosikymmenen rakkaustarinasta. Nuoret oleskelivat ja opiskelivat ulkomailla, niin Italiassa kuin Ranskassa. Monien vaiheiden jälkeen Kuula sai Pariisiin sähkösanoman silloiselta puolisoiltaan. Tämä lupasi avioeron sanomalla vain ”*Olet vapaa. Terveisiä Alaviitala*” (siis asianajaja). Pian Alma ja Toivo kihlautuivat 12.12.1912 ja avioituivat keväällä 1914. Tytär Sinikka syntyi 1917. Tätä perheen yhteistä ja onnellista aikaa ei kestäisi pitkään.

Keväällä 1918 humalaisten riitaa Viipurin seurahuoneella seurasi käsiryysy, Toivo Kuula viilsi jääkäriä puukollaan paeten ulos. Tätä seurasi viimein Kuulan ampuminen Viipurin seurahuoneen pihalla. Se päätti vain 34-vuotiaana säveltähän elämän 18.5.1918. Hän oli pysynyt hengissä pari viikkoa päähän saamansa ampumahaavan jälkeen. Riita oli täysin tyhjänpäiväinen koskien jääkärimarssia, kielikysymystä ja kai sitä, kuka oli eniten vapausodan voiton aikaansaaja. Alma Kuula etsi oikeutta ja murhaajan tuomitsemista, mutta oikeudenkäynti saatiin aikaiseksi vasta 9 kk ampumisen jälkeen. Tuolloin mm. kaksi mahdollista ampujaa oli kuollut epäilyttävissä oloissa.

Historiallista taustaa

Palataan suvusta vielä taustaan eli historiaan. Tämä seutu on aina ollut rajaseutua Novgorodin ja Ruotsin sekä sittemmin Venäjän ja Ruotsin välillä. **Pähkinäsaaren rauhan raja** n. 700 vuoden takaa (12.8.1323) solmittiin Laatokan Pähkinälinnassa. Se selkeytti hieman tilannetta eli sitä, mikä alue valtakunnille kuuluu. Tunnettu rajapiste on juuri Särkilahdessa. Sen jälkeen rajan kulku on edelleen epävarma. Ruotsin, Venäjän ja latinakielissä rajasopimukset ovat osin ristiriitaiset ja epäselvät. Mutta karkeasti sanoen raja kulki Särkilahdesta luoteeseen kohti Pohjanlahtea. Muitakin tulkintoja rajan kulusta on, koska rajasopimuksessa mainittuja paikannimiä on vaikea selvittää. Onpa joku tutkija sijoittanut päätepisteen, ei luoteeseen, vaan lähes koilliseen.

Raja oli myös **heimoraja Savon ja Karjalan** välillä ja sen seurauksena myös **uskonnollinen raja** lännen katolisuuden ja idän ortodoksisuuden välillä. Ruotsi siis roomalaiskatolinen, sittemmin luterilainen ja Venäjä ortodoksinen. Kiistoja rajasta oli jatkuvasti mm. siinä vaiheessa, kun Olavinlinna alettiin rakentaa 150 vuotta rauhanteon jälkeen.

Sotia on käyty useaan otteeseen ja raja on siirtynyt milloin idemmäksi, milloin lännemmäksi.

Kustaa Vaasan suurta Venäjän sotaa käytiin 1555-57. Kustaa Vaasa tarvitsi jatkuvasti varoja sotimiseensa ja käytti häikäilemättä hyväkseen kirkon omaisuutta. Hänen aikanaan toteutui uskonpuhdistus eli perustettiin uusi kirkko, evankelisluterilainen roomalaiskatolisen tilalle. Kuningas nosti itsensä kirkon ylimmäksi päättäjäksi, jolloin hän saattoi itse päättää myös kirkon johtajista ja toiminnasta. Hän mm. jakoi Suomen hiippakunnan kahtia. Turun tilalle tulivat piispanistuimen paikoiksi Turku ja uutena Viipuri. Edelliseen hän nimitti Mikael Agricolan ja Viipuriin Paavali Juustenin. Agricola ratkaisu ei suinkaan miellyttänyt, koska piispan valta näin kaventui. Agricola puolestaan ärsytti kuningasta mm. siten, että piti virkaan vihkimisessä piispan hiippaa, joka oli ollut katolisen piispuuden ja vallan tunnus.

Kun sitten tämä epäonnistunut Kustaa Vaasan suuri Venäjän sota tahdottiin lopettaa, käytiin tietysti neuvotteluja. Lopulta saatiinkin aselepo luonnostettua tutulla Puruveden Käräjäkalliolla. Itse rauhanneuvotteluun kuningas määräsi merkittävät henkilöt. Tukholmasta Venäjälle neuvottelemaan lähetettiin seurueen johtajana Sten Eerikinpoika Leijonhufvud, jonka sisar oli Kustaa Vaasan puoliso. Lisäksi matkaan määrättiin Upsalan arkkipiispa Laurentius Petri sekä Turun piispa Mikael Agricola, joka oli juuri nimetty tehtävänsä. Tämä tapahtui marraskuussa 1556. Tammikuussa saavuttiin Novgorodiin ja helmikuussa Moskovaan, missä rauha solmittiin Marian ilmestyspäivänä 25.3.1557. Agricola kuoli paluumatkalla neuvotteluista 9.4.1557 ja hänet haudattiin Ruotsin puolella Viipuriin. Siunaamisen toimitti mukana ollut arkkipiispa Laurentius Petri.

Puhun **Mikael Agricolasta** – paitsi, että hän on kirjakielemme isä – myös siksi, että hän oli kirkollinen uudistaja. Vajaat 10 vuotta ennen kuolemaansa vuonna 1549 hän oli tarkastusmatkalla mm. täällä Säämingissä. Hän yöpyi nykyisen Savonlinnan kristillisen opiston alueella olleessa pappilassa. Matkaaminen Savoan ei ollut yksikertaista. Ensin laivalla

Turusta Viipuriin ja sieltä hevoskyydillä näille seuduille. Raportissaan Agricola arvioi kansan kristinopin tietoa varsin kehnoksi. Tuskin monikaan osasi ulkoa Isä meidän, vielä harvemmat uskontunnustuksen, käskyt tai muita kristinopin kappaleita. Näin ollen vanhemmat eivät voineet opettaneet niitä lapsilleen, eikä huonekunnalleen. Hän kirjoitti: *”Tällainen on aivan kauheaa kristikansan keskuudessa ja voi tuottaa Jumalan rangaistuksena monenlaisia vitsauksia.”* Agricola myös totesi olojen kurjuuden. Kansa näki nälkää ja vaelteli epätoivoissaan paikasta toiseen syöden teiltä jopa hevosten lantaa.

Tällainen surkea tilanne toistui tavan takaa näillä rajaseuduilla. Vihollisjoukot ryöstelivät kyliä ja pahoinpitelivät asukkaita. Varsinkin sotien jälkeen kylät ja talot monesti autioituivat. Verojen keruun yhteydessä todettiin monien talojen isäntien kuolleen nälkään ja puutteeseen.

Jatkuvasti sotia ja vainoja

Sodat ovat siis jatkuvasti runnelleet näitä Savon ja Karjalan rajaseutuja. Kansa joutui usein pakenemaan metsien suojiin menettäen kaiken tärkeimmän eli ravinnon saamisen mahdollisuudet. Isovihan aikana Venäjä miehitti aluetta lähes 10 vuoden ajan. Uudenkaupungin rauhassa 1721 menetettiin iso alue Kaakkois-Suomea ja Haminan rauhassa 1743 vielä suurempi alue, tämäkin seutu osin mukaan luettuna. Kerimäestäkin osa kuului Ruotsiin, osa Venäjään. Niinpä eräät joutuivat käymään kirkossa naapurimaan puolella. Etelässä raja siirtyi Kymijoen läntisimpään haaraan, Ahvenkoskeen. Edelleen on olemassa vanhat kuntien nimet sekä Pyhtää (kansan sanonnoissa Ryssänpyhtää), että Ruotsinpyhtää, edellinen Venäjään kuulunut ja jälkimmäinen tietenkin Ruotsiin.

Kustaa III soti serkkuaan Katariina Suurta vastaan 1788–1790. Ja viimeinen Ruotsin ja Venäjän sota oli ns. **Suomen sota** 1808–1809, minkä jälkeen koko Suomi liitettiin Venäjän keisarikuntaan. No lukemattomia muitakin kahakoita tai sotia oli vuosisatojen kuluessa, mutta tässä ehkä merkittävimmät. Olipa suomalaisia palkkasotureita jo ennen 1000 lukua viikinkien mukana jopa kaukana Keski-Euroopassa.

Hypätään lähemmäs nykyaikaa.

Näillä seuduilla ja kylissä jouduttiin elämään varsin itsenäistä elämää, koska pitäjien keskukset olivat kohtuullisen kaukana. Tarkoitan Säämingin eteläisiä kyliä, kuten Utraniemi, Ruhvana, Vuoriniemi, Särkilähti, Saukonsaari Pietolansaari ml. sekä Piojärvi. Luontainen kulkuyhteys pitäjän ja kaupungin keskustaan on ollut hankala. Laivalla on päässyt jokseenkin kätevästi kesäaikana ja jäitä pitkin talvella. Kelirikko on rajoittanut kulkemista. Mutta, mitäpä sinne ”mualkylliin oiskaan assiita ollu”. Oltiin kaikkiin puolin jokseenkin omavaraisia. Seudulle ilmaantui viime vuosisadalla useitakin kauppoja. Ja niistä sai kaiken, mitä ihminen vain voi tarvita.

Kirkollinen ja hengellinen toiminta oli sitten oma juttunsa.

Varmaan jo 100 vuotta sitten virisi halu omasta hautausmaasta. Vainajien vieminen Säämingin keskustaan oli melkoinen operaationsa. Siinä päivä, jos kaksikin mukavasti vierähti. Laiva lähti Särkilahdesta jo kukon laulun aikaan ja jos hyvin kävi, illalla saattoi päästä takaisin. Oli siis tarve helpottaa vainajien hautaamista lähemmäs.

Kauppias Höök lahjoitti alueen Vuoriniemen keskustasta, mikä raivattiin lupien saannin jälkeen hautausmaaksi sopivaksi. **Oma hautausmaa** valmistui ja vihittiin käyttöön vuonna 1938. Siis vain runsas vuosi ennen talvisodan syttymistä. Niinpä tänne jouduttiin pian hautaamaan myös alueen omat sankarivainajat. Heitä on sotavuosien ajalta kaikkiaan 26. Punkaharjun kirkolla on 166 sankarivainajaa, joista kaksi on naisia. Joku on joskus ihmetellyt niitä hautamuistomerkkejä sankarihautojen ulkopuolella, joissa on samanlaiset merkinnät kuin sankarihaudoissa. Nämä ovat olleet joko armeijan työpalvelussa olleita tai ei rintamansotatehtävissä kuolleita. Osa on myös sodan jälkeen sairauksiin esimerkiksi tuberkuloosiin kuolleita.

Tälle Vuoriniemen hautausmaalle on vuosien saatossa haudattu kaikkiaan vajaat 1000 vainajaa. Nytemmin hautauksia on aiempaa vähemmän, koska monet ikäihmiset ovat muuttaneet kirkolle ja ovat halunneet myös hautapaikkansa Punkasalmelle.

Kuten totesin, tällä seudulla oltiin monin tavoin perin itsenäisiä. Koska seurakunnan keskus oli kaukana, **maallikkotoiminnasta** tuli vilkasta. Asiaan vaikuttivat suuresti myös seudun herätysliikkeet.

Herätysliikkeitä

Ensimmäinen vahva herätys oli **uukuniemeläisen** uni- tai horrossaarnaaja, Helen Konttisen, toiminta. Hän vaikutti 1800–1900-luvun taitteessa ja kuoli vuonna 1916. Liikkeen syntyä pidetään Niukkalan kylän ahoseuroja vuonna 1886. Toiminta levisi lähipitäjiin, myös tälle seudulle. Uukuniemeläisyyden juuret ovat osin kahdessa aiemmassa herätysliikkeessä, sekä herännäisyydessä että renquistiläisyydessä. Parannuksen tekeminen ja kääntymys ovat keskeisiä. Uukuniemeläisyyteen on liittynyt myös parantamista ja salaisuuksien paljastamista. Uukuniemeläinen herätys on jatkunut sittemmin Parikanniemen toiminnassa. Keskuspaikka oli ensin nykyisen rajan takana oleva Parikanniemi Uukuniemellä, sittemmin Ristiina.

Sotien jälkeen syntyi vahva hengellinen herätys.

Se pohjautui entisiin, mutta sai uusia ilmenemismuotoja. Näihin vanhoihin uomiin liittyvät täällä ns. **viides herätysliike eli Kansanlähetys ja Kansan Raamattuseura**. Molemmat herätyskristillisyyden muodot olivat aluksi varsin ehdottomia opetuksissaan ja toiminnassaan, mutta ovat mielestäni lieventyneet viime vuosikymmeninä. Aikanaan oli tiukkaan rajanvetoa mm. näiden liikkeiden ja seurakunnankin toiminnan välillä, nuorisoseuroista puhumattakaan. Jossain vaiheessa ns. karismaattinen liike vahvistui sekä muualla että täällä. Liike korostaa karismaa eli armolahjoja. Tähän liittyy mm. Niilo Ylivainion herätys. Toiminta lähenikin vahvasti ns. vapaita suuntia eli lähinnä helluntailaisuutta ja Vapaakirkkoa niin, että puurot ja vellit tahtoivat täällä mennä sekaisin.

Tietenkin eri kristillisten ryhmien välillä pitää olla sekä yhteyttä että yhteistoimintaakin. Kuitenkin kunkin oma itsenäisyys ja itsetietoisuus pitää säilyttää toinen toistaan kunnioittaen. Kenelläkään meistä ei näet ole omistuksessaan koko kristillistä totuutta, vaan vain pieniä jyväsiiä siitä. Siksi toisten uskon tai toimintatapojen halventamisen tai väheksymisen

ei pidä kuulua kristilliseen uskoon. Toinen toisenne kunnioittamisessa kilpaikkaa keskenämme, sanoo apostoli Paavalikin (Rooma 12: 10).

Vuoriniemen seurakuntatalo

Tämän seurakuntatalon synnystä sekä sen vaiheista en liene paras henkilö puhumaan. Olihan talo ollut käytössä jo neljännesvuosisadan, ennen kuin sain tulla tänne ensi kerran, muistaakseni juhannuksena vuonna 1982.

Maallikkotoiminta siis oli vahvaa ja se piti yllä alueen hengellistä elämää. Seuroja ja muita tilaisuuksia oli paljon. Kodit kävivät ahtaiksi ja järjestelyt hankaliksi. Niinpä syntyi vahva tarve ja halu oman seurakuntatalon ja kirkon rakentamiseen.

Seurakuntatalo saatiin aikaiseksi talkoovoimin, mm. tukkikeräyksellä ja erilaisilla myyjäisillä. Hankkeella oli monia puuhamiehiä. Se oli eteläkyläläisten yhteinen suururakka, vaikka täältä kauemmissa kylissä vähän nuristiinkin talon sijoittamisesta Vuoriniemelle. Eräs keskeisiä henkilöitä lienee ollut mv. Olavi Tolvanen, Hannun isä. Rakennustoimikunnassa olivat hänen lisäksi kauppias Emil Höök, maanviljelijä Onni Kosonen, kirkkohallintokunnan puheenjohtaja Ferdinand Mikkonen, kunnallisneuvos Toivo Halonen ja kansanopistonjohtaja Mikko Kivekäs. Talo kuten hautausmaakin voitiin rakentaa Emil Höökin tarjoamalle lahjoitusmaalle.

Peruskivi muurattiin 29.8.1954. Perustamiskirjassa olivat sanat: ”... tänä armon vuonna 1954 toimii Suomen Tasavallan presidenttinä Juho Kusti Paasikivi. Suomen arkkipiispana on entinen Mikkelin hiippakunnan piispa Ilmari Salomies ja Mikkelin hiippakunnan piispana Martti Simojoki. Säämingin seurakunnan kirkkoherrana on rovasti Yrjö Hormia sekä ensimmäisenä kappalaisena Martti Halmesmaa. Toisen kappalaisen virkaa, joka on avoinna, hoitaa pastori Viljo Kalervo Liukkonen ja seurakunnan kanttori-urkurina on Jussi Piuhola. Seurakunnan rakennustoimikunnan jäsenet on edellä lueteltu”. Näin kirjoittaa rovasti Yrjö Hormia laatimassaan peruskivenmuurauskirjassaan.

Rakennusmateriaalin hankinta vaati paljon työtä. Pidettiin tosiaan tukkien keräämiskampanjoita ja monenlaisia myyjäisiä ja talkoita varojen saamiseksi. Lopulta talo voitiin vihkiä käyttöönsä vuonna 1956.

Toiminta tässä talossa ja toki myös kodeissa oli varsin monipuolista ja vireää. Erityisesti lähetystyöhön panostettiin, kuten myös *Kansan Raamattuseuran ja Parikanniemen* tukemiseen. Jotkut muistavat varmaan lähetysmyyjäiset, huutokaupat, missä leikkimielellä huutaja korotti välillä omaakin huutoaan. Koska rippikoululaisia oli paljon, osa ensin Säämingin ja sittemmin Punkaharjun nuorista kävi rippikoulun melko lähellä olevassa Oronmyllyn toimintakeskuksessa. Sen toiminta oli alkanut 1960-luvun puolivälissä.

Kun tämä talo valmistui, oli luonnollista, että *perheiden juhlia* pidettiin seurakuntatalossa. Hankittiinpa tänne omat astiatkin, joita voitiin vuokrata kyläläisille. Sittemmin ne ostettiin Punkaharjun seurakunnalle, koska täällä ei enää ollut sellaista vakinaista henkilöstöä työssä, joka olisi voinut huolehtia sekä astioiden pakkaamisesta että vastaanottamisesta.

Vuokrausta jatkettiin toki edelleen. Tarve on sittemmin vähentynyt. Nykyään kodin juhlat ovat pienentyneet tai ne pidetään ravintoloissa, vaikkapa lähellä olevassa Tynkkylän loma-niemen valmiissa palveluissa.

Säämingin eteläisten kylien hengellinen elämä oli kaiken kaikkiaan entisen vireää ja ve-revää. Kuten jo aiemmin sanoin maallikkotoiminta oli merkittävää. Lähes joka kylässä oli oma maallikkopuhuja, jopa useitakin. Mieleen nousevat mm. Eero Makkonen ja Matti Ul-vinen Särkilahdessa, Hannu Tolvanen täällä Vuoriniemellä ja Miika Jantunen Utrasnie-mellä sekä monia, monia muita.

Seuratoiminta oli tavattoman vireää viime vuosisadalla aina 1970–80-luvuille saakka. Muutos tapahtui ehkä erityisesti 1990-luvulla. Muutoksen aiheutti osin väestön muutto maaseudulta taajamiin. Se puolestaan liittyi *maatalouden murrokseen*. Koneellistumisen myötä työvoimaa tarvittiin aiempaa yhä vähemmän sekä maa- että metsätaloudessa. Pelto-alat kasvoivat ja pienimmät tilat tulivat jopa elinkelvottomiksi. Yhteiskunnan asettamat vaatimukset niin viljelyyn kuin karjanhoitoon kävivät pienissä yksiköissä mahdottomiksi toteuttaa. Kaikille asukkaille ei kerta kaikkiaan riittänyt enää töitä. Oli etsittävä uusia toi-meentulon muotoja sekä hakeuduttava taajamiin palkkatyöhön.

Muutoksen vuosikymmenet

Ehkä on myös niin, että *televisio* ja *kansainvälistyminen* loivat murroksen, jossa yhtenäis-kulttuuri alkoi rapautua. Elämä ei enää rakentunut kolmen tukipilarin varaan: koti, uskonto ja isänmaa. Monet ja osin vieraat vaikutteet ovat saaneet jalansijaa. Myös uudet uskonnot ja filosofiat kiinnostavat. Hengellinen elämä on kokenut suuren murroksen. Vuotuiseen almanakkaan on alkanut tulla aivan uudenlaisia juhlapäiviä tai ainakin juhlinnan aiheita. Esimerkiksi pyhäinpäivän seutuun sijoittuva Halloween eli kurpitsajuhla kummituksineen on omaksuttu USA:sta.

Väki on siis vähentynyt alueelta aivan huomattavasti. Kun Säämingin kunta liitettiin Sa-vonlinnan kaupunkiin vuonna 1973, eteläiset kylät liittyivät Punkaharjuun ja myös Punka-harjun seurakuntaan. Asukkaita oli tuolloin n. 1200. Liekö nyt edes kolmannelta tuosta määrästä. *Palvelutkin* ovat vastaavasti vähentyneet merkittävästi; täällä ei ole enää koulua eikä kauppoja. Aiemmin koulu oli lähes joka kylässä: Piojärvellä, Särkilahdessa, Saukon-saarella, Vuoriniemellä, Ruhvanalla ja Utrasniemellä. Kauppoja oli myös ainakin Piojär-vellä, Särkilahdessa, Vuoriniemellä useampia sekä Ruhvanalla kaksittain. Liikenneyhtey-det ovat jokseenkin olemattomat. Ilman omaa kulkuvälinettä on lähes mahdoton tulla toi-meen. No, ei tämä sitä tarkoita, etteikö täällä voisi elää ja asua. Se vain vaatii samanlaista sopeutumista kuin ennen vanhaan. Sitä, että monissa asioissa ollaan sekä omatoiminen että omavarainen.

Sukuseurojen merkitys

Tässä epäilemättä auttavat naapurien välinen yhteistoiminta ja vaikkapa yhteys sukuun. Sukuseurojen kautta saa mukavasti yhteyden moniin aiemmin tuntemattomiinkin. Kuulee kertomuksia perheiden ja alueen elämästä. Nyt on otollinen aika palauttaa muistiin

edellisten sukupolvien kertomaa. Vanhat valokuvat ovat tosi arvokkaita, jos niihin saa liitettyä ajankohdat, paikan ja henkilöt.

Mitä enemmän ikää karttuu, sen tärkeämmäksi tulee menneiden sukupolvien ja heidän työnsä muistaminen. Ikävä kyllä nuorempana sitä ei tahdo jaksaa kuunnella vanhojen kertomaa heidän omasta lapsuudestaan ja elämän vaiheista tai alueen tapahtumista. Sitten, kun asiat kiinnostaisivat, on usein liian myöhäistä. Ei ole keneltä kysyä.

Juuri tästä syystä sukuseurat ovat mitä merkittävimpiä yhteisen perinnön kerääjiä ja vaalijoita. No, nyt kerääminen on sikäli helppoa, että sen voi tallentaa sähköiseen muotoon, kunhan säilyminen aina uudistuvissa sähköisissä säilytysvempaimissa taataan.

Haluan päättää esitykseni virrentekijän, Otto Laitisen pyhäinpäivän virren 147 sanoihin:

- 1. Sukupolvet ennen meitä vaivan teitä ovat täällä kulkeneet, valossa ja pimeudessa, ahdingossa uskoneet ja toivoneet.*
- 2. Sukupolvet ennen meitä taivasteitä sanan turvin kulkivat, lampun viimein sammussa Jeesuksessa silmät uneen sulkivat.*
- 4. Täällä nyt me vuorostamme vaellamme tietä sukupolvien, niin kuin lapset aikanansa taivaltansa käyvät meitä seuraten.*
- 5. Johda, Herra uskollinen, armollinen kotiin kaikki kulkijat. Matkan jälkeen taivaassasi kiitostasi sukupolvet laulavat.*